

Røst, der ved Kunst er opreist imellem de større og mindre Landeendomsbesiddere, — jeg vælger netop dette Ord for ikke at bruge Ordet Ciere —, da en Forsoning af disse to Borgerclasser vilde være det allerbedste Middel til at modstaae det Parti, man i Almindelighed kalder Reactionen, men som jeg kalder Embedsbureaukratiet, som vi have her i Landet, og som er det, der hviler som et Tryk paa begge Sider, og som har det i sin Magt at bruge den bekjendte latinste Sætning: Divide et impera! Saa snart det kan dele de større og de mindre Godseiere imellem, saa har det Magten her i Staten; men saasnart de større og de mindre Landeendomsbesiddere ikke mere ere skilte ad, saa er ogsaa dette Tryk borte; det er en af de Grunde, hvorfor jeg ønsker denne Sags Afgjørelse. Jeg vil tilføie, at der maaskee vil komme den Tid, da man ogsaa udenfor Landet vil indsee, at den virkelig conservative Deel af Befolkningen, den, som man vil kalde til at værne om Kongehuset og dets Rettigheder, aldeles ikke er blandt dem, der udgaae fra de to Universiteter, der splitte Staten ad, men at den derimod udgaaer fra de Landeendomsbesiddere, fra de Landeendomsforhold, som ere de herskende lige fra Stagen til Elben. Jeg haaber, at det efterhaanden skal blive bekjendt ogsaa udenfor Landet, at de, der have bevirket de Forviklinger, der ligge i de sidste Mars Historie her i Danmark, at de hverken ere de større eller mindre Landeendomsbesiddere, men at det er dem, der hovedsagelig ere udgaaede fra de to Universiteter, jeg gjentager det, der splitte Staten ad (Munterhed). Ja, saalange jeg lever, skal jeg aldrig blive fed af at gjentage denne Sætning; thi jeg kjender det af Erfaring. Jeg vil indrømme, at der fra de større Landeendomsbesidderes Side vises og har vilst sig nogen Egennytte i denne Sag, men jeg opgiver ikke Haabet om, at der ogsaa blandt dem skal findes Mænd, der allerede nu see saa dybt i disse Sager, see selv, hvor Trykket hviler, at de fra Landets forskellige Dele skulle arbejde, med de mindre Landeendomsbesiddere, for at værges os mod det Tryk, som nu hviler ikke blot paa Folket, men ogsaa paa den anden Hovedmagt i Staten. Jeg troer og jeg veed, at, skal Fæstefagen

gaae et Skridt videre, da er det derved, at disse Mænd faae en fuldkommen klar Overbeviisning om, at det er et Forhold, som maa afløses, at det er ikke blot i Fæstebondens Interesse, men ogsaa i deres Interesse og i hele Statens fredelige Udviklings Interesse, at dette Forhold snarest muligt afløses. Forst naar de tage Sagen i deres Haand, seer jeg Udset til en heldig Løsning af denne Sag. Jeg haaber, og jeg tør næsten sige det med den største Fortrøstning, uden at jeg har den allermindste Forbindelse med Nogen af dem, — det behøver maaskee Ingen at tvivle om; og jeg siger det ogsaa kun, for at ikke uvillige Mænd skulde kunne benytte dette til at vise, at ogsaa jeg muligt er et af Reactionens Redskaber, — men jeg gjentager det, jeg nærer den fulde Overbeviisning, at der fra deres Side snarest muligt vil skee et Skridt i denne Retning, og at saalange behøve vi ikke at gjøre os nogen Uleilighed. Et Skridt fra den Side vil gjøre, at den ærede Regjering aldeles ikke vil føle sig trykket i denne Sag. Jeg kunde gjerne sige, at maaskee den eneste Grund til, at denne Haand muligvis holdes tilbage, er den, at disse Medlemmer af Landet, der ogsaa have deres Ret til at komme i Betragtning ved denne Sags Afgjørelse, ville være ene om at have Rosen for den udstrakte Haand, som de vilde række.

Det gjør mig ondt, hvis jeg i denne Sag skulde være uenig med Flere af dem, jeg ellers gjerne deler Mening med i denne Sag; men den Betragtning, som den ærede Rigsdagmand, der sidst havde Ordet, gjorde gjældende, navnlig der, hvor han paa et Sted i sit Foredrag, som han oftere pleier, hævdede Stemmen for at vise os, at vi sidde midt inde i Tidens Strøm, gjorde et saadant Indtryk paa mig, som flere af hans Taler have gjort, at jeg saa mig i den usværgelige Nødvendighed at maatte tage Ordet imod ham.

J. A. Hansen: Jeg troer, at en stor Deel af det, som den ærede sidste Taler anførte, var meget uheldigt under nærværende Sags Forhandling. Hvad enten man er meer eller mindre enig med ham, troer jeg rigtig nok, at de fleste ærede Medlemmer her i